

міністрів автономії та Представництва Президента України в Криму. Одним із основних завдань на сучасному етапі державотворення мають стати вдосконалення виконавчої влади, підвищення її відповідальності, чіткіше, на законодавчому рівні розмежування повноважень між Верховною Радою АРК і Радою міністрів АРК як важливої складової центральних органів державної влади по сприятиме поліпшенню функціонування механізму Української держави загалом. Практичне вирішення даних питань, в тому числі і ухвалення нових актів, що регламентуватимуть статус АРК, повинно бути підґрунтям для нових поспільжень в цій сфері.

Таким чином, актуальні проблеми, що стосуються правового статусу АРК спричинили неостатнє теоретичне обґрунтування адміністративних правовідносин в АРК та неостатнє позміння прийоли публічної влади та управління в автономії. В той же час практика обумовлює необхідність аналізу відповідних управлінських та організаційно-правових процесів в АРК незалежно від того, чи буде визнана природа влади АРК регіональною державною або особливою публічною владою автономії.

Калинчук Н. В.,
студент Хмельницького відділення
ННІЗДН НАПВС

ПОЛІТИЧНІ ПРАВА І СВОБОДИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Політичні права і свободи громадян України пов'язані з їх участю у суспільно-політичному житті, з формуванням органів державної влади та органів місцевого самоврядування. З їх допомогою громадяни можуть брати участь у державному і громадському житті, впливати на діяльність різноманітних державних органів, а також громадських об'єднань політичного спрямування.

Політичні права і свободи властиві, як правило, лише громадянам України. Це їх суб'єктивні права і свободи у політичній сфері. Вони опосередковують собою взаємовідносини особи і держави як політичної організації суспільства, особи і органів державної влади та місцевого самоврядування, особи і народу, суспільства в цілому як носія і джерела влади, особи і політичних партій та інших інститутів держави і суспільства.

Зокрема, до політичних прав громадян можуть бути віднесені наступні: право брати участь у державному і громадському житті, впливати на діяльність різноманітних державних органів (ст. 38), а також громадських об'єднань політичного спрямування (ст. 36); право суб'єктивність (ст. 24), громадянство (ст. 25), участь у формуванні представницьких органів державної влади та місцевого самоврядування, у державному управлінні суспільством (ст. 38), створення та участь у діяльності громадських об'єднань (ст. 36), державний захист від порушень прав людини (ст. 55). Також до цієї групи можна віднести: свободу пересування, вільний вибір місця проживання для тих, хто на законних підставах перебуває на території України; право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, що встановлюються законом; право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади,

органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом термін; право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей; право збиратися мирно, без зброї, і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування.

Створенню належних умов для здійснення і захисту прав цієї групи в Україні приділяється значна увага. Варто згадати, наприклад, такі закони, як «Про всеукраїнський референдум», «Про громадські об'єднання», «Про національні меншини в Україні» та інші. Конституція України наділяє своїх громадян політичними правами і свободами, які виступають як форма участі громадян в управлінні справами держави та суспільства.

Відповідно до Конституції України всім громадянам України надається: право на участь у управлінні громадськими та державними справами і право подавати індивідуальні та колективні звернення до державних органів, органів місцевого та регіонального самоврядування, вносити пропозиції про поліпшення їхньої діяльності, критикувати недоліки в роботі; право громадян на об'єднання; право збиратися мирно без зброї і проводити збори, мітинги, вуличні походи і демонстрації тощо; політичні свободи: свобода пересування, свобода думки, свобода слова тощо.

Проголошене в Конституції України право громадян України на участь в управлінні громадськими і державними справами, означає гарантовану їм можливість безпосередньо або через своїх представників висловлювати свою думку, виражати волю з усіх питань життя держави і суспільства, сприяти їх втіленню та здійснювати контроль за їх виконанням. Реалізується це право кожним громадянином України спільно з іншими громадянами. Це право забезпечується можливістю обирати і бути обраним до Рад та інших виборчих органів, брати участь у всенародних обговореннях і голосуванні, у роботі державних органів, об'єднаннях громадян, зборах трудових колективів і за місцем проживання. Український народ активно бере участь в управлінні державними і громадськими справами. Конституція гарантує громадянам України політичні свободи.

Важливе місце в системі політичних прав громадян відводиться праву на об'єднання. Щодо політичних партій в Конституції зазначається, що політичні партії в Україні сприяють формуванню і вираженню політичної волі громадян, беруть участь у виборах. Членами політичних партій можуть бути за цією Конституцією лише громадяни України. Обмеження щодо членства у політичних партіях встановлюються виключно Конституцією і законами України. Як складова частина права громадян України на об'єднання закріплюється їх право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів (ст. 36). Щодо гарантій цього права в Конституції зазначається, що ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян чи обмежений у правах за

належність чи неналежність до політичних партій або громадських організацій.

Усі об'єднання громадян рівні перед законом. Але в Конституції передбачаються певні обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій та громадських організацій. Утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганда війни, насильства та розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення забороняється. Політичні партії та громадські організації не можуть мати воєнізованих формувань. Не допускається створення і діяльність організаційних структур політичних партій в органах виконавчої і судової влади і виконавчих органах місцевого самоврядування, військових формуваннях, а також на державних підприємствах, у навчальних закладах та інших державних установах і організаціях, що було поширеним явищем протягом тривалого часу.

Погляди, думки, міркування людини залежать від її світогляду, розуміння свободи, обов'язку, правосвідомості. Тому справжня свобода думки є не всяке безперешкодне поширення ідей, міркувань тощо, а лише вільне поширення гуманних поглядів, думок, які відповідають інтересам кожного громадянина загальним інтересам суспільства та держави. Тому Конституція України гарантуючи громадянам свободу слова, друку, зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій вимагає, щоб вони здійснювались її в інтересах народу України і з метою розвитку конституційного ладу.

Основою цих свобод є право на соціальну активність. Шляхом вираження своїх переконань, поглядів з різних питань державного і громадського життя громадяни України впливають на суспільно-політичні процеси. Відкрито висловлюючи на зборах, мітингах, заїздах, конференціях, нарадах, у повсякденній практичній діяльності, у виступах у пресі, по радіо та телебаченню свої думки, позиції з тих чи інших питань життя держави і суспільства, громадяни України активно беруть участь в їх вирішенні, допомагають усувати недоліки в роботі.

Особливу увагу Конституція України приділяє забезпеченню свободи критики. Зокрема, в ній зазначається: «Переслідування за критику забороняється. Особи які переслідують за критику, притягаються до відповідальності». Водночас громадяни України, висловлюючи критичні зауваження не повинні допускати при цьому навмисних перекозчень фактів, поширювати неправдиві відомості, під виглядом критики зводити наклеп на чесних громадян.